

Beleidsregel JZOJP toegepast bij verplaatsing van basiszorg van LUMC naar het Alrijne ziekenhuis

In 2020 heeft Zorg en Zekerheid (Z&Z) afspraken gemaakt met het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en het Alrijne ziekenhuis (Alrijne) om bepaalde vormen van basiszorg te verplaatsen van het LUMC naar het Alrijne.

In de regio Leiden is sprake van een sterke toename van de ziektelast door toename van het aantal chronisch zieken en ouderen. Om de zorg betaalbaar en toegankelijk te houden is volgens de betrokken partijen een JZJOP-beweging over de volle breedte nodig om zorg van de derde naar de tweede, de eerste en de nulde lijn te verschuiven.

De afspraak die Z&Z met de ziekenhuizen heeft gemaakt, is bedoeld als eerste stap om zorg te verplaatsen naar het juiste ziekenhuis met als doel om de kwaliteit van de geleverde zorg te verbeteren, de zorguitgaven te beheersen en daarmee een bijdrage te leveren aan de toenemende zorgvraag. Door de verschuiving van zorg kan het LUMC zich verder concentreren op de hoog-complexe en tertiaire zorg in de regio, terwijl het Alrijne zich richt op de basiszorg en de afstemming met de eerste lijn. Patiënten behouden de mogelijkheid om ook naar andere ziekenhuizen dan het Alrijne te gaan.

Deze afspraken hebben gevolgen voor de mededinging omdat door de afspraak niet langer alle patiënten hun zorg meer bij het LUMC kunnen afnemen. De ACM heeft diverse gesprekken gevoerd met Z&Z om te bekijken op welke wijze Z&Z als initiatiefnemer van de afspraak de voorwaarden in de Beleidsregel JZOJP heeft ingevuld en welke vragen er nog leefden over de invulling.

Hieronder gaat de ACM in op de invulling van een aantal van deze voorwaarden door Z&Z en geeft zij aan welke aandachtspunten zij heeft meegegeven om er voor te zorgen dat dit initiatief aan die voorwaarden in de Beleidsregel JZOJP voldoet. Andere zorgpartijen kunnen deze informatie gebruiken bij hun eigen invulling van de voorwaarden in de Beleidsregel JZOJP.

Zorgaanbieders, zorginkopers en patiënten(vertegenwoordigers) zijn volwaardig betrokken

Volwaardige betrokkenheid houdt in dat de relevante partijen vanaf een vroeg stadium inhoudelijk betrokken zijn bij de totstandkoming en bespreking van de verschillende plannen, voorstellen, scenario's en de uiteindelijke afspraken. Dat geldt in ieder geval voor patiënten, omdat zij altijd gevolgen zullen ervaren van de afspraken. De noodzaak tot het betrekken van andere partijen hangt af van de specifieke casus.

Z&Z geeft aan dat het voor haar een zoektocht is geweest wat de beste wijze was om patiënten te betrekken. Het in contact komen met patiënten bleek in de praktijk lastig. Het is bijvoorbeeld op grond van privacywetgeving niet mogelijk om een lijst met patiënten op te vragen bij het ziekenhuis of uit eigen declaratiegegevens te halen. Z&Z beschikt over een eigen klantenpanel met 2200

deelnemers. Door vragen bij dit klantenpanel uit te zetten, heeft Z&Z een beeld verkregen op welke manier patiënten tegen de afspraken en beoogde veranderingen aankijken. Het klantenpanel vindt kwaliteit het belangrijkste motief voor zorgverplaatsing en verwacht betrokken te worden bij afspraken over zorgverplaatsing.

Z&Z heeft ook contact gehad met de Patiëntenfederatie Nederland, via hun website www.ikzoekeenpatient.nl, en met Zorgbelang Inclusief, die meer regionaal actief is. Z&Z heeft er voorlopig voor gekozen met het eigen klantenpanel verder te gaan.

De betrokken ziekenhuizen hebben de huisartsen geïnformeerd over deze afspraken. Zij zullen ook de andere zorgverzekeraars informeren over de verplaatsing van zorg.

In deze casus heeft de ACM er begrip voor dat Z&Z zich met name heeft gericht op de betrokkenheid van patiënten(vertegenwoordigers). Zij zijn degenen die direct de gevolgen van de afspraak ervaren.

De doelstellingen zijn concreet, meetbaar, toetsbaar en beschreven in termen van kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg

De afspraken om een deel van de zorg te verplaatsen tussen LUMC en het Alrijne hebben naar verwachting invloed op de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg. De gevolgen van deze afspraak op de publieke belangen moeten daarom beschreven worden zodat de doelstellingen achteraf toetsbaar zijn, zowel voor de betrokken marktpartijen als relevante stakeholders. Welke concrete voordelen worden met de desbetreffende JZOJP-afspraak beoogd en/of welke problemen worden voorkomen?

Z&Z heeft aangegeven per specialisme en per DOT in de gaten te houden hoeveel procent zorg verplaatst wordt tussen de twee betrokken ziekenhuizen. In dit geval gaat het bij de verplaatsing van zorg om een bestaand zorgaanbod van het Alrijne ziekenhuis, waardoor er geen noodzaak is voor Z&Z om bovenop de bestaande inkoopafspraken de kwaliteit verder te monitoren. De toegankelijkheid is door de uitbreiding van de patiëntenpopulatie wel een aandachtspunt. Z&Z houdt dat in de gaten door structureel de wachttijden te monitoren. Een van de randvoorwaarden van het overhevelen van zorg is dat de treeknormen niet worden overschreden.

De ziekenhuizen houden ook zelf in de gaten dat de verplaatsing van zorg niet tot onaanvaardbare wachtlijsten leidt bij het Alrijne en dat de kwaliteit van de zorg in beide ziekenhuizen geborgd blijft.

De ACM heeft aan Z&Z meegegeven dat zij hiermee voldoende in kaart gebracht heeft wat de effecten van de verplaatsing van zorg zijn op de publieke belangen en dat er voldoende in de gaten gehouden wordt dat deze verplaatsing geen negatieve gevolgen heeft voor patiënten. Door de verplaatsing te monitoren kan Z&Z volgen of de gestelde doelen in de praktijk worden bereikt en of de afspraak mogelijk aangepast moet worden als deze niet het gewenste effect sorteert.

Onderbouwd is dat de afspraken niet verder gaan dan noodzakelijk voor het bereiken van die

doelstellingen

Omdat de afspraken gevolgen hebben voor de concurrentie, dienen de samenwerkende partijen te onderbouwen dat de afspraken niet verder gaan dan nodig is om de beoogde doelstellingen te bereiken en niet door minder beperkende afspraken gerealiseerd kunnen worden. Voor een onderbouwing of de afspraken noodzakelijk zijn, dienen de doelstellingen concreet opgeschreven te zijn. Daarnaast moet de onderbouwing van de noodzakelijkheid worden vastgelegd.

In deze casus is gebleken dat Z&Z goed heeft nagedacht over de noodzakelijkheid van de afspraken. De afspraken zien alleen op de verplaatsing van basiszorg vanuit het LUMC naar het Alrijne. Z&Z heeft er daarnaast voor gezorgd dat patiënten de keuze behouden om naar andere zorgaanbieders van basiszorg te gaan. De afspraken om de basiszorg van het LUMC te verplaatsen zijn met het Alrijne gemaakt omdat het Alrijne het belangrijkste alternatief voor het LUMC voor patiënten in de regio is. Een andere belangrijke overweging van Z&Z om met het Alrijne afspraken te maken is dat zij bij dat ziekenhuis een hoog inkooptaandeel heeft en daarom met dat ziekenhuis de beste afspraken kan maken om vervolgens zorg naar de huisartsen of de thuissituatie te verplaatsen. De samenwerkende partijen hebben er daarnaast aandacht voor gehad dat de informatie die tussen de ziekenhuizen wordt uitgewisseld om te bepalen welke zorg in aanmerking komt om te verplaatsen zich beperkt tot die informatie die nodig is. In deze casus hebben de ziekenhuizen het bestaande volume met elkaar gedeeld.

De doelstellingen, de afspraken en de onderbouwing van de noodzakelijkheid dienen openbaar te worden gemaakt

Het is van belang dat de doelstellingen, afspraken en onderbouwing van de noodzakelijkheid openbaar worden gemaakt, zodat zodra dat mogelijk is ook inzicht verkregen kan worden in de mate waarin en de wijze waarop de beoogde doelstellingen zijn gerealiseerd.

Z&Z heeft een nieuwsbericht op haar website geplaatst over deze afspraak en opgenomen in haar inkoopbeleid dat zij zich inzet voor de juiste zorg op de juiste plek en basiszorg wil verplaatsen van academische ziekenhuizen naar algemene ziekenhuizen.

In de gesprekken met Z&Z heeft de ACM aangegeven dat het niet voldoende is om over deze afspraken alleen een nieuwsbericht te publiceren en hier in haar inkoopbeleid naar te verwijzen. Een nieuwsbericht dient een ander doel, en geeft onvoldoende ruimte om aandacht te besteden aan alle hierboven genoemde zakelijke aspecten. Het inkoopbeleid is op zijn beurt geen document dat patiënten of andere belanghebbenden snel zullen vinden en zal ook niet alle informatie bevatten, zoals om welke ziekenhuizen het concreet gaat. De afspraken, doelstellingen en onderbouwing van de noodzakelijkheid en de gevolgen daarvan voor de patiënt en andere belanghebbenden vragen om een apart document op de website van Z&Z en op die van de betrokken ziekenhuizen. De ACM gaat er vanuit dat de samenwerkende partijen de verantwoording zo vormgeven dat zij, zodra dat mogelijk is, ook inzicht geven in de mate waarin en de wijze waarop de doelstellingen zijn gerealiseerd.